

**UCHWAŁA NR XIII/81/12
RADY GMINY MIELNIK**

z dnia 24 lutego 2012 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003r. Nr 80, poz.717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005r. Nr 172, poz.1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz.128, Nr 181, poz.1337; z 2007r. Nr 48, poz.327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008r. Nr 180, poz.1111, Nr 223, poz.1458; z 2009r. Nr 52, poz.420, Nr 157, poz.1241; z 2010r. Nr 28, poz.142 i 146, Nr 40, poz.230, Nr 106, poz.675; z 2011r.21, poz.113, Nr 117 poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 217, poz.1281, Nr 149, poz.887) w związku z art6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz.1493; z 2009r. Nr 206 poz.1589, z 2010r. Nr28 poz.146, Nr 125 poz.842) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 - 2020 , stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mielnik.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jan Zduniewicz

Gminny Program Przeciwdziałania Pomocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

I. Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest " każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone , wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody" (Nowakowaska, Przemoc kobiet w rodzinie, W-wa 2008, s 21). Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań , role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw(Sasal, Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie 2005r. s.16-19).

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie , że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu (Tomaszewska, Przemoc wobec kobiet w rodzinie, 2007, s.36-37).

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przebiera różne formy: od przemocy fizycznej przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Rodzaje przemocy:

- 1) **Przemoc fizyczna** - jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia tj. popychanie, odpychanie, obezwładnienie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielenie koniecznej pomocy itp
- 2) **Przemoc seksualna** - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności, tj. wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiet, itp.
- 3) **Przemoc psychiczna**- to zachowanie , którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzenie w niej strachu , tj. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczenie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczenie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, itp

- 4) **Przemoc ekonomiczna** - to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, tj. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.
- 5) **Zaniedbanie** - to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 ustawy z dnia 06 czerwca 1997 roku. Kodeks karny (Dz.U z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami). *Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi: "parag. 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. parag 2. Jeżeli czyn określony w parag.1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. parag.3. Jeżeli następstwem czynu określonego w parag.1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12."* Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w nieniejszym Programie. Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Mielnik ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2012- 2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulec zmianie i udoskonaleniu.

II. Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Mielnik

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie diagnozy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Na terenie gminy Mielnik przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni. Kategorią ofiary przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny. Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (*przemoc fizyczna, napaść seksualna, molestowanie, sytuacje traumatyczne- śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne*), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (*przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, groźby*). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstawaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Ofiara przemocy jeżeli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy. **Na dzień 31 grudnia 2011 roku Gmina Mielnik liczyła 2603 mieszkańców**. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemiatyczach na dzień 02.12.2011 roku wyniosła - 81 osoby, w tym kobiety - 36 osób, z czego jedynie 5 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych, w tym 1 kobieta. Bezrobotni długotrwale - 43 osoby, w tym 24 - kobiety, bezrobotni powyżej 50 roku życia - 23 osoby w tym 5 kobiet, bezrobotni bez kwalifikacji - 14 osób w tym 6 kobiet. Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy Mielnik w roku 2010 roku przeprowadzonych zostało 135 różnorodnych interwencji domowych, a do dnia 07.12.2011 roku interwencji tych przeprowadzono 102. W 2011 roku prowadzono procedury Niebieskich Kart. w 15 przypadkach z tym, że niektóre zostały założone w 2010 roku. W 2010 roku na terenie gminy Mielnik w rejestrze śledztw i dochodzeń zarejestrowanych zostało jako wszczęte i przeprowadzono 31 postępowań przygotowawczych, w 2011 roku takich postępowań przeprowadzono 35. W 2010 roku w rejestrze spraw o wykroczenia stwierdzono - 32 przypadki, a w 2011 r. - 19. Z informacji Placówki Straży Granicznej w Mielniku wynika, że w 2010 r. na terenie gminy Mielnik funkcjonariusze odnotowali 1 przypadek popełnienia przestępstwa pod wpływem alkoholu, a 3 przypadki zakłóceń porządku publicznego i spożywania alkoholu w miejscu publicznym. W 2011 r. odnotowano 1 przypadek popełnienia przestępstwa pod wpływem alkoholu, a 2 przypadki innych patologicznych zdarzeń, które dotyczyły: w 1 przypadku prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu, a w 2 przypadku zakłócania

spokoju pod wpływem alkoholu w miejscu publicznym. Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2011r. było 7 zgłoszeń w sprawie zastosowania podjęcia leczenia odwykowego z tych :1 osoba podjęło leczenie dobrowolnie, 1 złożyła przysięgę o abstynencji na 1 rok, a w stosunku do 4 skierowano wnioski do Sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielniku wynika, że za dzień 31 grudnia 2011r. 13,37% (bez pomocy lekowej) ludności gminy korzystało z różnych form pomocy społecznej. W 2011 roku prowadzono w 5 rodzinach procedurę "Niebieskiej Karty" przez pracownika socjalnego. W szkole zanotowano wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyraża się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się , poniżanie, wyzwiska. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy, w związku z występowaniem przemocy ukrytej, toczacej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

III. Cele programu

1. Zapobieganie zjawiskom przemocy poprzez działania monitorujące, diagnozujące i uprzedzające występowanie istotnych problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków.

Działania:

- 1) Zbieranie i analizowanie danych na temat zjawisk sprzyjających występowaniu przemocy w środowiskach, ewidencja faktów przemocy.
- 2) Realizacja systemu "Niebieskiej Karty".
- 3) Diagnoza zjawisk i przyczyn występowania przemocy domowej, wytyczenie planu działań zaradczych dla środowisk zagrożonych aktami przemocy.
- 4) Udzielanie pomocy rzeczowej i organizacyjnej niezamożnym i niezaradnym życiowo rodzinom, pomoc w likwidacji potencjalnych przyczyn występowania przemocy (aktywizacja na rynku pracy, poradnictwo i doradztwo prawne, psychologiczne), terapia rodzinna (nabywanie umiejętności rozładowywania stresu, mediacji i komunikacji, budowania dobrych relacji).
- 5) Tworzenie urozmaiconej oferty zajęć pozalekcyjnych, zajęć wyrównawczych dla mniej zdolnych uczniów, uczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, łagodzenie konfliktów, komunikacji, mediacji i budowania dobrych relacji rówieśniczych.

Podmioty realizujące zadania: GOPS, Zespół Szkół w Mielniku, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, prawnik.

2. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Mielnik

Działania:

- 1) Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.
- 2) Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
- 3) Współpracujący w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego: pracownik socjalny, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele policji, przedstawiciele ochrony zdrowia, przedstawiciele GKRPA- do obowiązków których należą:
 - diagnozowanie problemu przemocy,
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - monitorowanie rodzin dotkniętych przemocą,
 - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy w rodzinie oraz efektów tych działań,
 - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
 - udział w szkoleniach edukacyjno-informacyjnych.
- 4) Edukacja dzieci , młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalenie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców np. w świetlicach wiejskich, dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów np. plastycznych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie: Placówki oświatowe, GOPS, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny .

3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1) Utworzenie punktu informacyjnego:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania "Niebieska Linia", "Pomarańczowa Linia".

Podmioty realizujące zadanie: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Służba Zdrowia, Policja .

2) Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty",
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie: Policja, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie: Gmina, Policja, Gminny Zespół Interdyscyplinarny .

IV. Zasoby Gminy Mielnik w zakresie realizacji Programu

1. Zasoby ludzkie-specjaliści różnych dziedzin.

2. Zasoby instytucjonalne - instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje pełniące funkcję wspierającą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Straż Graniczna.

V. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,

- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VI. Zagrożenia w realizacji zadań

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z zakresu realizacji Programu podmioty składają do 31 marca każdego roku do GOPS.

VIII Sprawozdawczość

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielniku do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Program będzie realizowany w oparciu o natępujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180,poz. 1493 z późn.zm),
- ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn.zm),
- ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwosci i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn.zm).

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Mielnik.